

Tid Tisdagen den 29 augusti 2017 kl. 17.00 – 17.20
Plats Bolindersalen, Tekniska nämndhuset
Justerat Tisdagen den 29 augusti 2017

Katarina Luhr

Jonas Naddebo

Närvarande**Beslutande ledamöter:**

Katarina Luhr (MP) ordföranden

Jonas Naddebo (C) vice ordföranden

Maria Östberg Svanellind (S)

Måns Lönnroth (S)

Mervi Mäkinen Andersson (S)

Jonas Svanfeldt (S) §§ 3-25

Rikard Warlenius (V)

Lars Jilmstad (M)

Christoffer Järkeborn (M)

Torbjörn Erbe (M)

Helena Ljungberg (M)

Tjänstgörande ersättare:

Fredrik Pettersson (S) §§ 1-2

Linnéa Joandi (MP)

John Myhrman (M)

för Jonas Svanfeldt (S)

för Hampus Rubaszkin (MP)

för Joar Forssell (L)

Ersättare:

Fredrik Pettersson (S) §§ 3-25

Jakob Sahlin (S)

Mia Lundquist (V)

Alicja Lindell (M)

Märta Martin Åkesson (C)

Ulrika Hoff (KD)

Tjänstemän:

Förvaltningschefen Gunnar Söderholm, Vendela Bergfeldt, Britta Björkholm, Monika Gerdhem, Anette Jansson, Gustaf Landahl, Lena Mittal, Albin Ring, Maria Svanholm, Emily Tjäder, och personalföreträdaren Luis Lopez §§ 1-20, 23-25 samt borgarrädssekreteraren Peter Kogg.

§ 12**Program för City, stadsdelen Norrmalm och del av Östermalm****Remiss från stadsbyggnadsnämnden**

Dnr 2017-8900

Beslut

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar enligt miljöförvaltningens förslag:

- 1 Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar att godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.
- 2 Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Handlingar i ärendet

Miljöförvaltningens tjänsteutlåtande från den 15 augusti 2017.

Nämndens behandling av ärendet**Framlagda förslag till beslut**

- 1) Ordföranden Katarina Luhr m.fl. (MP), Maria Östberg Svanelind m.fl. (S) och Rikard Warlenius (V) föreslår (se beslutet).
- 2) Vice ordföranden Jonas Naddebo (C) föreslår att nämnden beslutar att delvis godkänna förvaltningens förslag till beslut och att därutöver anföra följande:

Det är positivt att ett program för utveckling av City har tagits fram. Vi välkomnar framförallt fler bostäder i city, bortbyggande av barriärer för mer gång- och cykeltrafik, samt tillgängliggörandet av vattnet för kommunikationer och stadsliv. Vi saknar dock tydligare kopplingar till parallella program och processer i staden, exempelvis stadens miljöprogram och kommande översiktsplan. Visserligen nämns att förnyelsen av City ska ske i enlighet med översiktsplanen med fokus på intensiva stadsmiljöer, attraktiva huvudstråk och en modern och blandad citybebyggelse, men hur detta i praktiken ska gå till är otydligt. Vår vision om att bygga staden inifrån och ut med fokus på tät bebyggelse i kollektivtrafiknära lägen är principer som präglar stadens arbete med den nya översiktsplanen, denna inriktning bör även vara tydligt vägledande i programmet för City. Därför hade vi önskat att programmet innehöll mer om hur höga hus och tät bebyggelse effektivt sparar grönområden och möjliggör för nya grönområden att

anläggas. Detta hänger även ihop med att programmet behöver en tydligare plan för hur citys grönstruktur kan utvecklas.

Kopplingen till stadens miljöprogram behöver stärkas. I miljöprogrammet betonas energieffektiva byggnader, såväl i nyproduktion som i befintlig bebyggelse liksom en ökad lokal energiproduktion baserad på solenergi. Program för City nämner inte ens solenergi som en viktig aspekt i hur vi utformar tak och höjder i City. Programmets fokus ligger alltför ensidigt på att vakta kulturhistoriska värden inom befintlig bebyggelse. En bättre balans mellan miljö och bevarande bör kunna utformas.

För ett mer sammanhållet och tillgängligt City är överdäckningarna en viktig del. För att minska buller, förbättra luftkvaliteten och få fler bostäder i strategiska lägen behöver staden påbörja ett systematiskt arbete med att överdäcka järnvägsspår och större trafikleder. Genom att bygga bort fysiska barriärer kan mer tillgänglighet skapas i staden samtidigt som den urbana miljön kan läkas. Det är positivt att programmet framhåller att en överdäckning av spårområdet från Vattugatan till Barnhusbron skulle ge många tusen nya arbetsplatser och bostäder.

I likhet med miljöförvaltningen efterlyser vi mer av framtidsspaning i programmet. Till exempel påverkar digitaliseringen handeln i stadskärnorna. Detta kan vi redan idag upptäcka genom att mötesplatser och upplevelser får allt större utrymme i city. Hur Stockholms stadskärna på bästa sätt ska utvecklas och expandera i framtiden måste ta hänsyn till nya beteenden som digitaliseringen skapar. Dessutom är det en viktig tillväxtfråga för staden. Städer med hög tillväxt är ofta skickliga på att skapa liv och rörelse i city i form av mötesplatser och aktivitet, inte nödvändigtvis stora butiker eller företagskontor. Miljöer som lockar får människor att flytta hit, starta företag och rekrytera vilket i sin tur skapar jobb.

- 3) Lars Jilmstad m.fl. (M) föreslår att nämnden beslutar att delvis godkänna förvaltningens förslag till beslut och att därutöver anföra följande:

Stockholm står just nu inför ett av sina mest dramatiska skeden när det handlar om stadens framtida gestaltning och uttryck. Det är en utveckling som under de närmsta åren kommer att vara fullt jämförbar med andra omfattande förändringar i Stockholms historia.

En av de största utmaningarna är att definiera och bygga den stad vi vill se för framtiden. Det gäller såväl i city som i ytterstaden. Vi vet av erfarenhet att en snabb utveckling av staden kräver ett stort mått av eftertänksamhet. 1960-talets modernistiska framfart i city liksom genomförandet av miljonprogrammets glesa struktur har medfört en av de allra största samhällsutmaningarna vi har i Stockholm idag – segregerade stadsdelar och ogästvänliga centrala platser. I Stockholms snabba utveckling måste vi slå vakt om Stockholms byggnadstradition där äldre värdefull bebyggelse kompletterats med högkvalitativ spännande ny bebyggelse från varje tidsepok. Därmed kan staden utvecklas beaktande av de kulturhistoriska värdena och behovet av förnyelse. Att värna den gamla stenstadens bebyggelse ska vara av stort intresse och innebär att även enskilda byggnadsobjekt behöver sättas in i detta sammanhang.

Utgångspunkten för visionen för city måste vara en levande stadsdel dygnet runt, med attraktiva stadsmiljöer, fler bostäder, en mångfald av aktiviteter och stärkt cityhandel. Proportionerna mellan kontorsyta och boendeyta i området ska förändras, till boendeytans fördel. I så hög utsträckning som möjligt ska alla nya detaljplaner innehålla bostäder. City ska erbjuda ett rikt utbud av restauranger, caféer och butiker, liksom en blandning av arbetsplatser och bostäder. Det är av stor vikt att utvecklingen av city därför även säkerställer fullgoda gång- och cykelvägar, kollektivtrafik och andra tillgänglighetsaspekter.

När Alliansen redan 2012 gav berörda nämnder i budgetuppdrag att ta ett helhetsgrepp på city – Vision för City – så var just idén att skapa en tydlig politisk inriktning för bland annat fastighetsägare att förhålla sig till. Sånär fem år senare kan vi konstatera att mycket av den önskade tydligheten fortfarande inte konkretiserats i dokumentet, vilket tyvärr får anses vara en svaghet. Vår förhoppning är att ett antal delar i dokumentet kommer att förtydligas under den fortsatta processen, bland annat beskrivningarna kring hur om-, till- och nybyggnader kan vara möjliga samt stadens inställning till rivningar kontra bevarande. Just rivningar omnämns i det närmaste inte alls i programmet, vilket utgör en brist i en så väsentlig fråga. Vidare anser vi att grundliga analyser av programmets respektive Trafik- och gatumiljöplanens förslag behöver genomföras, med bäring på såväl näringsliv och företagande, som ekonomi, stadsliv, trafikanalyser och möjligheter till fler bostäder.

Skrivningarna kring Sergels torg behöver bli tydligare och skarpare. Platsen är idag otrygg under flera av dygnets timmar och är ett exempel på misslyckad modernistisk stadsplanering där människor får ge vika för bilar. Staden behöver ta ett samlat grepp för hur Plattan och hela Sergels torg kan få ett lyft och utvecklas till en attraktiv mötesplats.

Södra Drottninggatan behöver lyftas särskilt. I programmet står det nu ingenting om denna viktiga del av City som har stor utvecklingspotential. Norra delen av Drottninggatan ner till Åhléns har i olika faser genomgått förändringar och upprustningar som ökat gatans attraktivitet, tyvärr har den södra delen inte genomgått samma förvandling. Genom fler levande bottenvåningar, värmeslingor ända ner till Strömgatan samt fler uteserveringar skulle Södra Drottninggatan kunna få ett ansiktslyft som skulle göra gatan till en värdig entré mot Helgeandsholmen och det offentliga Sverige.

Nybroplan är idag rörigt för både fotgängare, cyklister och bilister. Orienterbarheten är svårmanövrerad och många konflikter mellan olika trafikanter uppstår lätt. Det är synd på en så fin plats omgiven av Dramaten, Strandvägen, Raoul Wallenbergs torg och Berzeeli park. En åtgärdsplan för denna plats behöver föras in i programmet.

Vi ser positivt på att utveckla stadens bortglömda rum med nya och tillgängliga rekreationsytor som blir till gagn för såväl stockholmarna som stadens publika gestaltning, värden som är omistliga. Mer resurser kan komma att behöva läggas på att utveckla befintliga, och skapa nya, gröna värden när Stockholm växer. I detta avseende bör även fler möjligheter till överdäckningar av vägar ses över. City lider än idag av de storskaliga trafiklösningar som genomfördes i modernismens namn under mitten av förra seklet. Dåtidens omfattande rivningar och betongkultur med brutala trafikleder mitt i city har skapat sår i staden. Betong och motorväg dominerar istället för Stockholms vattenlinje som skulle kunna framträda. Därför menar vi att den del av Centralbron som hanterar biltrafiken ska läggas ned i en tunnel, vilket skulle skapa ytor för nya bostäder längs Klara Strand frigörs och att Riddarholmskanalen åter kan öppnas upp. I detta avseende behöver programmet kompletteras.

Grönskan och vattnet ska utnyttjas för att förbättra stadsklimatet och mildra konsekvenserna av klimatförändringar. Särskilt i tätbebyggda stadsdelar är det viktigt att minska andelen hårdgjorda ytor och öka mängden

grönska med fler träd, pocket-parker, planteringar och gröna tak. Genom att använda stadens taklandskap på ett bättre och mer effektivt sätt än vi många gånger gör idag får vi åtminstone mervärden på tre olika sätt. Taklandskapen och kvarterens gestaltning blir mer intressanta och dynamiska, vi får sammantaget mer plats för socialt umgänge och för barnen att leka på samtidigt som vi får plats för mer grönska i staden, och vi får ökade möjligheter till närproducerade råvaror. Detta förhållningssätt är framförallt eftersträvänsvärt i de täta stadsmiljöerna såsom city, varför ett förtydligande behöver göras.

Kungsträdgården är en av stadens mest centrala och uppskattade parker. Dock är den idag relativt sluten och det är nog många som snarare uppfattar Kungsträdgården mer som ett uppdelat torg än som en trädgård. Om Kungsträdgården öppnas upp från Hamngatan och möter stadslivet på ett tydligare sätt skulle den ha större möjligheter att bli en stadspark värdig sitt namn. För att åstadkomma detta krävs att staden tar ett helhetsgrepp på Kungsträdgården, så att parken åter kan bli en naturligt integrerad del av stadslivet. I arbetet med parkens utveckling är det viktigt att säkerställa balansen mellan dess roll som attraktiv grönskande stadspark och dess funktion som evenemangs- och mötesplats. Det behöver göras en grundlig översyn av hur Kungsträdgården ska användas på bästa sätt framöver, utifrån stockholmarnas perspektiv. Programmet behöver förtydligas avseende Kungsträdgården på sida 48 i samt under kapitlet Kungsträdgården i Trafik och gatumiljöplanen. Såsom texten nu är framlagd är den snarare att se som förslag till utredningar snarare en konkret vision om parken.

Det offentliga rummet – gator och trottoarer, torg och parker, kajer och lekplatser – är en väsentlig del av varje stad. Det är i ”utrymmet mellan husen” som spontana möten kan ske, där vi promenerar, fikar, umgås eller bara vistas. Kvaliteten på miljöerna i det offentliga rummet är givetvis viktiga för upplevelsen av hur det är att vistas i Stockholm. Offentliga miljöer som är skräpiga, vandaliserade eller skumt upplysta skapar en känsla av otrygghet.

Tyvärr finns det platser även i city med spretiga uttryck som med återkommande frekvens kan betraktas av stockholmare och turister på stadens torg och i vissa parker. Detta uttryck är till förfång för helheten, och det är i sammanhanget märkligt att staden inte kan uppvisa någon strategi eller ens policy för hur uttrycket på dessa offentliga platser ska te sig. Det handlar i grund och botten om att säkerställa inbjudande och trygghet

offentlig miljö. Men det handlar också om att visa upp Stockholm från sin allra bästa sida, för stockholmarna och för världen. I detta avseende behöver samrådsunderlaget tydligt peka på en vision för city med ett attraktivt offentligt rum som kännetecknas av att det är rent, helt, snyggt och överblickbart.

Beslutsgång

Ordföranden Katarina Luhr (MP) ställer förslagen mot varandra och finner att nämnden beslutar enligt förslag från ordföranden Katarina Luhr m.fl. (MP), Maria Östberg Svanelind m.fl. (S) och Rikard Warlenius (V).

Reservation

Vice ordföranden Jonas Naddebo (C) reserverar sig mot beslutet med hänvisning till sitt förslag.

Lars Jilmstad m.fl. (M) reserverar sig mot beslutet med hänvisning till sitt förslag.

Ersättaryttrande

Ulrika Hoff (KD) instämmer i förslag från vice ordföranden Jonas Naddebo (C).

Vid protokollet
Lena Mittal

Rätt utdraget intygar:
